List 18. Tečaj XLIII.

NOVICE

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 6. maja. 1885.

Obseg: Naznanilo in razglas. — Čviček. — 68. odborova seja „Matice Slovenske“ dné 29. aprila. — Deželna razstava ogerska v Buda-Peštu. — Zamet v stepah. (Dalje.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Naznanilo in razglas.

Novo šolsko leto na podkovski šoli ljubljanski se prične 1. dne julija 1885. leta.

S podukom v podkovstvu združen je tudi nauk o ogledovanji klavne živine in mesá. Kdor želi biti sprejet v šolo, mora se izkazati:

1. S spričevalom, da se je pri kakem kovaču za kovaškega pomočnika izučil;
2. s spričevalom župnika ali župana, da je poštenega obnašanja;
3. z domovinskim listom;
4. da zna brati in pisati slovensko.

Revni učenci zamorejo dobiti tudi štipendijo 50 gld.

Prosilci za štipendije imajo predložiti:

1. ubožni list,
2. spričevalo poštenega obnašanja, in
3. potrdilo, da so uže dve leti kot kovaški pomočniki delali.

Prošnje z dotičnimi spričevali imajo se poslati vsaj do 15. junija glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.

Šola traja do konca decembra 1885. leta. Kdor preskušnjo dobro prestojí, more po postavi od 1873. leta dobiti patent podkovskega mojstra, ker sedaj brez preskušnje nihče ne more postati kovaški mojster. Nauk v tej šoli je brezplačen, vsak učenec ima skrbeti le za to, da si za šolski čas oskrbi živež in stanovanje, ter potrebne šolske knjige. Stanovanje dobijo učenci za majhno odškodnino v šolski hiši.

Učenci naj se oglasé vsaj dva dni pred šolskim začetkom v podkovski šoli na spodnjih Poljanah.

V Ljubljani 4. maja 1885.

Karol baron Wurzbach,
predsednik c. kr. kmetijski družbi kranjski.

Dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški,
začasni vodja podkovske šole.

Čviček.

Spisal Gustav Pirc.

Sam nisem vedel, kakošen naslov naj bi volil temu članku; slednjič sklenil sem ga imenovati „čviček“, ker ravno vino s tem imenom bilo je vzrok, da sem se namenil, ta članek spisati. Pisal pa ne bodem le o čviču, razpravljati hočem v kratkih potezah dolenjsko vinarstvo in njega prihodnost ter ob enem braniti svoje stališče, katero zavzemam kot potovalni učitelj. Uže davno bil sem se namenil spisati večo razpravo o dolenjskem gospodarstvu, za kar sem si nabral uže mnogo gradiva, deloma ob priliki svojega potovanja, deloma iz statističnih podatkov, vendar moram to objavljenje prenesti na drugi čas ter danes le površno o tem pisati, da s tem vsaj za sedaj branim svoje stališče. Da moram braniti svoje mnenje, kojega imam o dolenjskem gospodarstvu, posebno pa o vinarstvu, vzrok sta izziva „Slov. Naroda“ in „Laib. Wochenblatta“, ter naj jima bode ta članek ob enem v odgovor. Memogredé naj pa omenim, da tema listoma le zato odgovarjam, ker sem prepričan, da jima je šlo le za reč, ne pa za osebo.

Ker morda nekateri izmed čast. čitateljev niso brali omenjenih člankov v „Slov. Narodu“, gotovo pa malo kedo v „Wochenblattu“, dovolim si to, kar je „Slov. Nar.“ z dné 23. aprila t. l. št. 91 pisal, tukaj še enkrat priobčiti:

V obrambo dolenjskega vina.

V sobotni številki poroča „Laibacherica“ o predavanji potnega učitelja gosp. Pirca v Radečah. Gosp. Pirc je po poročilu omenjenega lista med drugim rekel: „Ko bi trtna uš uničila vinograde na Dolenjskem, bi škoda ne bila tolika, kakor se misli. Vino je namreč po največ krajih veliko prekislo in preslabo in prodaja se le v Ljubljano in na Gorenjsko pod nič (um einen Spottpreis), kar kaže, da imajo vinski kupci ljubljanski neolikan okus za „čviček“. Take sodbe iz ust potovalnega učitelja bi se ne bili nadejali in čakali smo, da se morebiti prekliče. A ker je vse tiho, moramo navedene nepremišljene besede vendar zavrniti. Vsak razumnik je gotovo našega mnenja, da bi bila škoda, ko bi bili uničeni vsi dolenjski vinogradi, ogromna, in da bi vsa itak uže zanemarjena dolenjska stran gmotno popolnem propala. Kjer so pravi vino-

rodni kraji, ondi se vinstvo z živinorejo in sadjarstvom niti nadomestiti ne dá, kajti živina vendar ne živi ob božjem vzduhu in iz vinogradov ne dadó se napraviti travniki, sadno drevje pa potrebuje nekoliko let, predno daje dovolj ovočja. Dolenjsko vino res da se ne more primerjati s šampanjcem in z renskimi vini, a vsekakor je zdravo in jako pitno namizno vino, dal Bog, da bi ga vsekdar dovolj imeli. Kedar je letina dobra, dozoreva i na Dolenjskem izborna kapljica, celó v srednjih letinah je vino iz Krške gore, Gadove peči itd. jako priljubljena pijača, cena pa je dolenjskemu vinu vedno veliko boljša, nego navadnim hrvatskim in ogerskim vinom in koncem novembra je navadno vse vino uže poprodano. Vinskim kupcem ljubljanskim očitati, da imajo neolikan okus za čviček, je tudi popolnem neumestno. Da bi le vsi naši krčmarji kupovali dolenjsko vino, lahko bi bili veseli, pili bi vsaj poštenega čvička, tako pa se vedno bolj širi Sternovo narejeno vino, prava zavrenka, ki nikdar vinograda videla ni.

Kakor se razvidi iz „Narodovega“ članka, se gré za moje predavanje, katero sem imel 25. marca v Radečah na Dolenjskem.

Poročilo o tem predavanji poslal je iz Radeč v graško „Tagespost“ neki jako odlični gospodar iz tega okraja, morda bi se ga smelo imenovati najodličnejšim. Predavanje je, mimogredé rečeno, v tem listu pohvalno omenjeno. Dotični gospod, ki je poročilo pisal, vjema se z njegovimi nazori popolno z menoj, kar meni še toliko več veljá, ker on sloví daleč na okrog kot umni gospodar. Iz „Tagespošte“ posnela je poročilo tudi „Laibacher Zeitung“ in od tod „Slov. Narod“.

Predno preidem k „dolenjskemu vinarstvu“, o čemur govoriti sem se prav za prav namenil, naj mi bode dovoljeno še nekaj druzega „pro domo“ omeniti. Obseg potnih predavanj ima pomen edino le za okraj in bližnjo okolico kraja, v katerem se predava; to sledi uže iz narave potnih predavanj. Kar sem o Radečah govoril, to vse velja le za Rateče, ne pa za celo Dolenjsko, kakor se po vsi sili imeti hoče. Mislim, da to vsak razumnik lahko sprevidi. Dostikrat se objavljajo po listih poročila o potnih predavanjah in dostikrat se naključi, da tako poročilo prinese nehoté veliko nezmisel, katera se ni nikdar izgovorila. Ali se zamore mene storiti za to odgovornega? Menim, da ne, popravljal pa tudi ne bodem napačnih dopisov pa tudi zavezan nisem vsega po listih prečitati. Govor, kateri traja pol drugo uro do dve uri, ne bode se zljubilo komu spisati ter v kak list poslati, tem manj, ker nastane veliko vprašanje, ali bode list sprejel tako obsežen dopis. Iz kratkih poročil pa sledi dosledno, da so v njih le glavne točke predavanja omenjene brez vsacega razloževanja in dokazovanja. Ako dopisnik poroča, da sem v Radečah pridelovanje čvička obsodil (tako moralo bi se glasiti), razlogov pa ne pové, s katerimi sem sodbo podprl, ni zaradi tega še tako trditi, da sem „nepremišljeno“ govoril, in ako se uže ravno hoče, da kako mojo sodbo jasno utemeljim, naj se me naravnost pozove in rad bodem to storil. Toraj k stvari!

Da si celo razpravo bolje razdelim, hočem v posameznih izrekih določiti moje mnenje o dolenjskem vinarstvu ali sploh gospodarstvu, ter potem k vsakemu takemu izreku razloge dodati, kteri so me prívedeli k temu mnenju.

1. Sedanje vinarstvo na Dolenjskem se v največ krajih (so tudi morebiti izjeme) le slabo izplača ali pa niti izplača ne in to pri navadnih ugodnih (normalnih) razmerah.

Kraj, v katerem je sigurnost za dobro vinsko letino le majhna in koder ni vsako leto pričakovati, da bi grozdje popolno dozorelo, ne sme se prištevati pravim vinskim krajem. Koder je pa ta sigurnost tako majhna, da v desetih letih grozdje komaj trikrat ali dvakrat popolno dozori, je pa vinarstvo gospodarsko neopravičeno, ker pomeni le zgubo za vinogradnika in njega gospodarski pogin. Kako je pa na Dolenjskem? Pravih vinorodnih krajev, koder grozdje vsako leto dobro dozori, je na Dolenjskem presneto malo. Tudi krajev, v katerih več kot polovico leta grozdje popolnem dozori, je malo. Precej imamo pa na Dolenjskem krajev, v katerih vinarstvo gospodarsko ni opravičeno.

Obdelovanje vinogradov stane na Dolenjskem za vsako oralo

v radeškem okraji	69 gold.	
v krškem okraji	92 „	40 kr.
v novomeškem okraji	80 „	— „ do 90 gold.

Iz metliškega in črnomaljskega okraja mi niso znane razmere, bodo pa zeló enake navedenim; k tem stroškom niso pa vštete svote za davek, biro, obresti od zemljiščine glavnice in eventuelnih dolgov ter gnoj.

Vrednost mošta (ne vina!), ki se pridela na enem oralu ob normalni letini znaša

v radeškem okraji 84 gold.,
v krškem okraji 58 do 145 gold.,
v novomeškem okraji 100 gold.,
v metliškem okraji 149 gold.

Ako primerjamo dohodke s stroški, ostane od enega orala

v radeškem okraji v najboljših legah 17 gold., v srednjih 9 in v slabih 2 gold.;

v krškem okraji v dobrih legah 25 gold., v srednjih 15 in v slabih prav nič;

v novomeškem okraji 10 do 20 gold.;

v metliškem okraji v dobrih legah 20 gold., v srednjih 13 gold. in v slabih 3 gold.

Kje je pa gnoj, davki itd.!

Res je, da se naredi iz mošta vino, ki ima boljšo ceno, a dohodek ostane slednjič vendar tisti, ker do časa, ko se vino prodá, ga dosti odpade, se porabi za družino in delalce ter se ga tudi dosti „vsuši“.

2. Neugodne slabe razmere na Dolenjskem pa naredijo, da vinogradnik od leta do leta bolj v dolgove zabrede.

Uže gori sem povedal, kako pičle dohodke daje vinarstvo na Dolenjskem pri normalnih razmerah. Ali se ima na svetu kje še kak drugi kmet bojevati s tolikimi neprilikami kot dolenjski vinogradnik? Mrzla in pozna spomlad, slana, dež med cvetjem, prevroče poletje, mrzla in kratka jesen, toča itd. krčijo Dolenjcu pridelek. Sedaj pa preti trtna uš in bolezen (glivica) „Peronospora vitícola“, ki je tudi uže v obili meri na Dolenjskem. In ta zadnja bolezen? Amerikanci jo imenujejo „Mildew“ ter se jo bolj bojijo kot trtne uši.

Komaj so Francozi dobili v amerikanskih trtah sredstvo zoper trtno uš, da naredijo vsako leto zopet na tisuče hektarov novih, trtni uši zoperstoječih vinogradov, ki se prav izvrstno sponašajo, prišla je pa „Peronospora“. Francoska vlada razpisala je darilo 1000 zlatov onim, ki izumi sredstvo proti „Peronospori“.

Pri vseh teh neprilikah ima pa Dolenjec le malo ali pa nič postranskega zaslužka, ker so druge stroke kmetijstva popolno zanemarjene. V desetih letih je komaj enkrat letina taka, da Dolenjec zamore izhajati, in ko bi bila tudi vsako drugo leto taka, on pri takih

razmerah, kot so sedaj na Dolenjskem, mora vendar še iti rakovo pot.

Gori je povedano, kako malo nese dolenjski vinograd. Ali mu pa v resnici še toliko nese? Ne! Vino sploh Dolenjec težko prodá (vsaj veliko večino) in ni res, da bi uže v novembru se težko dobilo (glej „Narodov“ članek), še meseca marca je dobra polovica še neprodanega. Neprodano ostane pa najdalje časa vino iz vinogradov s slabimi legami, teh je največ in te so lastnina velike večine dolenjskih posestnikov. Več časa, ko ima vinogradnik vino v zidanici, več se ga mu „posuši“. Pa vse to bi bilo še dobro. V slabi vinski letini, katerih je na Dolenjskem na izbero, se mora živež, ki ga Dolenjec mora kupovati, z gotovim denarjem plačevati, in usmiljeni trgovec dá mu na račun prihodnjega mošta kolikor hoče. Kako je pa stanje vinogradnika, ko je enkrat v rokah namoštnika in po kaki ceni mora dati mošt, v tem mislim, mi ni treba pisati, iz teh rok ne reši ga najbolja letina. K temu pa pridejo stroški za obleko, davki, bira in pa obresti za dolg.

Le en primer: V krškem okraji pride na eno oralo njiv, travnikov in vinogradov 93 gold. vknjiženega dolga. Njive in travniki Dolenjcu tako skoraj nič ne dajo in obresti dolgov, ki so na teh vknjiženi, mora plačati vinograd. Da ta dosti ne dá, sem uže gori razložil. Razmere so pa v resnici še dosto slabše. Ako se izvzamejo nezadolžena posestva veleposestnikov iz krškega okraja, ki imajo skupaj precejšnjo sveta, pride na oralo kmečkega vinogradnika še enkrat tolika svota dolgov. Smelo trdim: Gori navedene dohodke vinogradov podvojene in ugodna letina vsako leto, vendar dolenjsko vinarstvo ne bode povoljno uspevalo, dokler celi gospodarski način na Dolenjskem drugi ne postane.

3. Dolenjci naj obdržé vinograde le v dobrih legah, koder je pridelek oziroma dobiček gotov, drugod naj pa vinograde opusté. Tukaj kakor tam naj se pa poprimejo sadjarstva in živinoreje z vsemi silami.

Poprej sem uže omenil, kako slabo se na Dolenjskem izplača vinarstvo in to toliko bolj, kolikor slabša je lega vinogradova. Ako eno delo ne dá primernega dobička, mislim, da ga bode vsak razumni človek opustil. Tako naj bode je tudi na Dolenjskem z obdelovanjem vinogradov. — Drugače je pa v dobrih legah. V dobri legi storí uže solnce vino vsako leto bolj ali manj pitno, kar bi pa v nekaterih mrzlih letinah utegnilo še primanjkovati, to se dá pa nadomestiti s pravilnim obdelovanjem vinograda, umno izgojo in režnjo trt, s pravo izbiro trtnih sort in z umnim kletarstvom. Vse to pa dozdaj kmečki vinogradnik na Dolenjskem komaj po imenu pozná; ako on sploh še od vinarstva, če tudi le v dobrih legah, kaj pričakuje, mora obdelovanje trte in kletarstvo iz dna pretvoriti. Sicer ga bode pa k tem prej ali slej trtna uš prisilila.

Kaj pa sadjarstvo in živinoreja? Dosti ljudi se niti predstavljati ne more, da bi ti dve stroki kmetijstva na Dolenjskem zavzemali kedaj prvo mesto. In vendar je tako. Natančno razpravo o tem prihranim si za prihodnjič enkrat, danes naj mi bode dovoljeno, predmet le v kratkem omenjevati. Prvo, kar morajo Dolenjci storiti, je, pričeti nekoliko bolj spoštovati zemljo, od katere edino jim je kaj pričakovati. Kako pa je sedaj? Slabo obdelane njive, še slabše obdelani travniki in pašniki s prav dobro zemljo, ki pa na oralo komaj en goldinar dobička prinašaja. Koliko je pa še neobdelane zemlje?!

Naj se gredó Dolenjci učit, kako zemljo obdelati, na Kras, v Vipavo, v vremsko-trnovsko dolino itd. Videli bodo v teh krajih, koliko zlata se iz zemlje dá izkopati. Z intenzivnim obdelovanjem njiv in travnikov, s spreminjavo pašnikov v dobre senožeti in s porabo vsake pedi zemlje, ki jo imajo na razpolaganje, zamorejo Dolenjci živinarstvo pri dobri reji živine najmanj podvojiti, ne da bi se bilo bati, da bi živina od „vzduha“ živeti morala.

Bolj ugodnega kraja za sadjarstvo, kot je Dolenjska, ga skoraj ni v Avstriji. Primerno podnebje, dobra zemlja jamčita uže naprej dober vspeh od sadjarstva. In kako lahko se zasluži denar pri sadjarstvu? Vzemimo, na pr., ena občina razdeli svojo „gmajno“ (na Dolenjskem so gmajne s zemljo, ki je boljša od one v vipavskih zelnikih). Kmet dobi po eno oralo te gmajne, katero skrbno obdela ter v senožet spremeni. Seno tega orala izdalo mu bode več kot pa vsa poprejšnja gmajna, to je, se ve da če je bila razdelitev izvršena po pravilnem razmerji. Na tem oralu dá se nasaditi v vrstah, po 2 sežnja ena od drugih oddaljene, sadno drevje, ki stojí v vrsti tudi po 2 sežnja narazen. Na oralu je potem 400 sadnih dreves, bodi-si jabelk, hrušek ali češpelj. Recimo, da rodi to drevje le vsako drugo leto, ter daje drevo sadja v vrednosti le 50 kr., znese vrednost pridelka vsako drugo leto 200 gld. ali na leto 100 gold. Kako malo obdelovanja je to stalo in zraven je pa še krma! Pojte pogledat v vremsko dolino na Notranjskem, koliko češpelj imajo in koliko denarja jim donašajo!

Se ve da bi bilo treba skrbeti za razpečavanje sadja, kar pa sedaj ni več tako težko in celo gibanje, zadevajoče sadjarstvo, moralo bi se umno organizovati, če bi hoteli v resnici imeti kedaj od sadjarstva kaj dobička. Najimenitneja skrb mora biti izbira dobrih in pravih sadnih sort za vsak kraj, ker le potem mogoča je dobra sadna kupčija.

4. Trtna uš se je uže zaplodila v dolenjskih vinogradih, uničila je uže precej vinogradov in za gotovo se smé pričakovati, da bode svojo uničevalno silo razširila prej ali slej po vsih dolenjskih vinogradih. Z amerikanskimi trtami dano nam je edino sredstvo, si vinarstvo vzlic trtni uši obdržati, a obdelovanje vinogradov, zasajenih z amerikanskimi trtami, zahteva popoln preobrat dolenjskega vinogradstva.

Trtno uš imamo toraj na Dolenjskem in napačna je misel onih, koji vidijo v trtni uši nič druzega kot prazen strah, ki so ga izumili učenjaki za svoje veselje ali pa le sredstvo, s komur si gospodje od „komisije“ zamorejo denar služiti. Naj nam bodejo v izgled druge dežele, katerim je trtna uš milijone premoženja požrla ter porabimo precej izkušnje teh dežel, kako se proti trtni uši bojevati.

Vsa sredstva za uničenje uši skazala so se ničeva in danes se spozna kot edini pripomoček proti trtni uši amerikanska, temu mrčesu zoperstoječa trta. — Grozdje amerikanskih trt je z ozirom na sorto trte tako, da nam ne bode mogoče ž njim računati, zato nam za naše razmere ne bode druzega preostajalo, kot cepljenje domačih trt na amerikanske podlage. Zasajevanje takih vinogradov ter njih obdelovanje stalo bode pa več dela in denarja in vinograd se bode izplačal le v dobri vinogradski legi. Trtna uš storila bode konec tako priljubljenemu dolenjskemu „grubanju“, silila bode Dolenjca, opustiti slabe vinograde ter le take trte cepiti, od katerih se je nadejati dobrega vina. Trtna uš ne sme pomeniti pogin dolenjskega vinarstva, pomeni pa pogin „čvička“!

(Dalje prihodnjič.)

---

*

Gospodarsko-obrtnijske stvari.

Deželna razstava ogerska v Buda-Peštu.

Ponosen magjarski narod ne opušča ničesar, kar bi moglo imé njegovo pred svetom povzdigniti, kar bi moglo služiti v slavo ogerskega kraljestva. Znano je, koliko je ogerska vlada uže storila za olepšanje in razširjenje glavnega mesta Buda-Pešt, tako, da tujec, ki je to mesto videl pred 20 leti in pride sedaj tje, kar strmi o velikanskem napredku. Omenili smo pa ne zdavnej pri drugi priliki, da se iz novega namerava najeti posojilo 18 milijonov za raznovrstne nove zgradbe v Buda-Peštu. — Enako je znano, koliko Ogerska žrtvuje za svoje, Hrvatski odvzeto pomorsko mesto Reko.

Preteklo soboto dne 2. maja pa odprl je presvitli cesar, ogerski kralj v Buda-Peštu deželno razstavo, kateri je pokrovitelj cesarjevič Rudolf. S to razstavo nameravajo Madjari Avstriji pa drugim sosednim državam pokazati, kaj premore ogersko kraljestvo, kaj pridelava, kaj izdelava, kako napreduje v kmetijstvu, v gozdarstvu, v živinoreji, v vinarstvu, v različnih kmetijskih obrtnijah, kako v drugih strokah obrtnije, kako v umetnijah in vedah.

Vse to razkazati pred svetom zgradili so na severno-izhodni strani Pešta v „Mestnem logu“ (Stadtwäldchen) nad 100 različnih, pa brez izjeme okusno izdelanih poslopij in prostorov, ki imajo služiti razstavi, izmed katerih je namenjenih 90 strogo za razstavo.

Poglavitna poslopja so: poslopje za industrijo, drugo za umotvore, kraljevi pavilon, gozdni pavilon, razun teh pa dolga vrsta posebnih in zasebnih pavilonov, izmed prvih pavilon za Bosno in Hercegovino, bosenski bazar, mlekarska zadruga, lopa za vino in spirit, za domačo obrtnijo, orientalski pavilon, dalje pavilon za Hrvatsko in Slavonijo itd.

Pregled s podobami o tej razstavi pravi, da razstava nima pravega mednarodnega značaja, da pa podaja za to popolno podobo ljudskega gospodarstva in pa duševnega življenja ogerskega naroda. Mednaroden značaj ima razstava samo na nekaterih oddelkih, pri katerih je bilo videti dopustljivo in še celó zapovedano, izdelovanje druzih dežélá, izdelovanje Ogerske nasproti staviti. Tako je rastava živih živali odprta živinorejcem vseh dežélá; nadalje ima razstava poljedelskih strojev, pomenljivo in bogato napolnjen mednarodni oddelek. Razun tega je lopa, v kateri so razstavljene patentirane inostranske iznajdbe in konečno so napravljeni mednarodni oddelki za pezne in delavske stroje, za orodje za male obrtnije, dalje za semena, krmila in gnojíla. V orientalskem pavilonu so vrh tega razstavljeni kmetijski pridelki in obrtnijski izdelki spodnjih podonavskih držav (Srbske, Rumunske, Bolgarske in Turške).

Velika večina razstave pa je odločena za lastne pridelke in izdelke Ogerske. Število razstavljavcev znaša 9000, prostor razstave meri 300.000 □ metrov, stroški pa znašajo okolo 2 milijonov gold. Razstava razpada v 32 glavnih skupin, katere obsegajo vesoljno gmotno in duševno življenje ogerskih narodov.

Pokrovitelj razstave je cesarjevič Rudolf. Opravila razstave pa oskrbuje posebna deželna komisija, kateri je predsednik tajnik iz poljedelskega ministerstva dr. A. Matlekovič, drugi predsednik je grof Evg. Zichy, vodja in drugi podpredsednik pa je ministerijalni svetovalec dr. J. Schnierer.

Slovenska Matica.

68. odborova seja „Matice Slovenske“

dné 29. aprila.

Navzočih 22 odbornikov, med njimi dva vnanja (gg. Kersnik in Svetec).

Prvosednik g. Grasselli naznanja, da sta gospoda verifikatorja društvenih zapisnikov potrdila zapisnik 67. odborove seje in 20. rednega velicega zbora.

Na to se vršé volitve. Predsedništvo prevzame, od prvosednika pozvan, odborov starosta gosp. dr. Jernej Zupanec.

Po predlogu gosp. staroste se izvoli g. Grasselli per acclamationem vnovič prvosednikom. Ker pa le-ta odločno izjavi, da ne prevzame predsedništva, predlaga se in sprejme volitev po listkih. Pred volitvijo izjavi g. prof. Marn, slišavši, da nekateri na-nj merijo, da zaradi bolehnosti svoje ne bi mogel nikakor prevzeti predsedništva, ker bi Matice ne mogel javno voditi povoljno in vspešno, vzlasti v gospodarstvenem obziru. Pri volitvi dobijo: gg. Pleteršnik 7, Grasselli 6, dr. Poklukar 4, Levec 3 in Šuman 1 glas. Ker g. prof. Pleteršnik ne more prevzeti predsedništva, predlaga g. prof. Wiesthaler, naj gospodje, da bi se glasovi vnovič ne cepili, oddajo svoje glasove gosp. prof. Levcu. Toda tudi ta pové, da ne prevzame predsedništva. Potem se poprimejo odborniki, v svesti si, da društvenim razmeram še najboljše ugaja, ako je njegov prvosednik samostojen in pravoslovec, besede gosp. prof. Marna, ki ne bi mogel javno ali na vnanje vladati društva, naj se v ta namen voli prvosednikom g. dr. Poklukar, v notranjem vodstvu pa naj ga podpira prvi njegov namestnik g. prof. Marn, kar odbor per acclamationem potrdi.

Na to prevzame g. prof. Marn predsedništvo in volijo se per acclamationem: g. Levec drugim podpredsednikom; g. Vilhar blagajnikom; g. Robič pregledovalcem društvenih računov; gg. Praprotnik in Wiesthaler ključarjema; gg. Kržič in Senekovič verifikatorjema sejnih zapisnikov.

V gospodarski odsek volijo se po nasvetu prvosednikovem vsi prejšnji udje, v književni pa se prejšnjim privzamejo še gg. dr. Lampé, Levec in Šuman.

O resolucijah zadnjega rednega velicega zbora sklene se razpravljati jih v prihodnjih sejah odborovih, poprej pa oziroma v obeh odsekih.

Poverjeništvo sta prevzela: g. dr. Maks Samec za Kamenik, g. dr. Lavoslav Gregorèc za Novo Cerkev.

Gospej Mariji Potočinovi, ki je poslala Matici 500 forintov, katere je njen v Št. Petru pri Zidanem Mostu 8. marcija t. l. umrši sin Cenko Potočin društvu volil v svojej oporoki od dnè 4. decembra 1884. l., poslala se je pobotnica, zahvalno pismo in pa pomilovanje o veliki izgubi.

Društvu hrvatskih akademikov v Gradci „Hrvatska“ dovoli se nekaj knjig iz matičine zaloge; druga jednaka prošnja izroči se književnemu odseku.

Prošnja vodje meščanske šole v Krškem, g. Ivana Lapajneta, Matica naj mu posodi clicheje, ki jih rabi za natisek prestave prvega dela dr. Pokorny-jevega prirodopisa za meščanske šole, izroči se gospodarskemu odseku, da poprej preišče, je li mogoče gledé lastništva.

Nasvetu g. J. Resmana, železniškega uradnika v Trstu, Matica naj bi, kakor oskrbljuje druge jednake zaklade, vzela v svojo oskrb tudi Jurčičevo ustanovo Notranjcev, v znesku nekaj nad 800 forintov, in naj bi na vsake tri leta iz obresti, v znesku 140—150 forintov,

razpisovala nagrado za najboljši pripovedni spis, odbor v principu pritrdi, pridrži si pa še pogoje, pod kojimi bi Matica omenjene novce prevzela, ter naj se o njih še posvetujeta združena odseka, književni in gospodarski.

Upravni odbor društva „Narodni Dom“ v Ljubljani zahvaljuje se za brezplačno prepustitev pisarniških prostorov ob času loterije. Dovoli se mu tudi nadalje, hraniti nekaj pohištva v pisarniških prostorih, dokler si ne najme v to svrho lastnih prostorov.

Gosp. Mihael Lazar, c. k. gimn. profesor v Kranji, pošilja „Matici“ zbirko lokalizmov svojega domačega kraja (Čemšenik), katera se v porabo izroči g. prof. Pleteršniku.

Rokopis gosp. Martelanca v Barkovljah pri Trstu, „Svatovski običaji v tržaškej okolici“, izroči se književnemu odseku.

Sklene se vrniti nekaj rokopisov gg. pisateljem z dostavki, katere so nasvetovali gg. presojevalci.

Do 29. aprila plačalo je Matici udnino za 1884. l. 1078, za 1885. leto pa uže 436 letnikov. Od 1. januvarija sem pristopilo je društvu 39 udov na novo, med njimi 3 ustanovniki.

Od 1. januvarija je došlo Matici 42 različnih knjig in časopisov, večinoma od društev, s kojimi je Matica v dejanski zvezi.

Urednikom Letopisa se naprosi g. Levec vzajemno z društvenim tajnikom, kar naj se konečno uravná v književnem odseku.

Prihodnja seja književnega odseka naj bi bila sredi maja, odborova pa v prvi polovici junija.

Konec seje ob ½ 8. uri.

Zabavne stvari.

Zamet v stepah.

Poljski spisal Mihal Grabowski, preložil L. G. Podgoričan.

(Dalje.)

„Jaz nikedar nisem obesil tvojega oče“ — povedal sem — in nimam na vesti njegove smrti.“

„Verujem“ — opomnila je devica — ded in strici sami govoré o tem. Tuja smrt in krivica ne gleda iz tvojih očí, torej znaj“ — povedala je še skrivnejše — „jaz vidim svojega očeta, nikdar zbog svoje smrti ni obdolžil ni tebe, in nikogar izmed vlastelinov ne. Včeraj, ko si bil odšel iz prihišja, prišel je oča, kakor navadno, pod moje okno; dolgo časa sem razgovarjala se z njim, vprašala sem ga, zakaj je tako močno ječal. Odgovoril mi je, da ga muči to, ker bodem na duši nedolžna morala zagovarjati se zbog njega! Ko sem podnevi čula, da hoté ubiti te strici, spomnila sem se, da nisi kriv tega, kar ti očitajo. Pa ali si kriv ali nedolžen, moral bodeš poginiti, če ne otmé te moje svarilo.“

„Ali me hoté še to noč ubiti?“

„To noč so te strici hoteli ubiti in bratje, ali protivil se je ded. Ni hotel, da bi tvoja kri močila kočo, povedal je, da si kruh in sol jedel z nami vred in da gosta ne sme ubiti nihče. Hotel se je pogoditi s teboj in odkupiti z novci, strici so se vdali, pogajali so se z dedom, ali medsobno so se pogovorili, da te odpravijo na pot, — dva da bosta čakala te pod milim nebom, a tretji da vas vse tri spremi in zapelje njima v šake.“

Umel sem, zakaj je poprejšnjega dné neprijazni dečak svetoval mi, naj otidem zgodaj zjutraj, in zakaj je obljubil mi, da me spremi. Uže to mi je oznanjalo: naj se otmem, kar sem sklenil po trenotku, ko je bil prošinil me strah, da me napadajo v koči. V zahvalnih besedah sem srčno stisnil svojo otetnico k sebi; devica je vrnila mi objetje, oklenila se je mojega vratu nedolžno zaupljivo in dejala je:

„Srce mi prorokuje, da ubežiš nesreči. Srce me je ojačilo, da sem prišla k tebi, zato da te otmem. Le ne znam, ali ne delam napačno in ali hudo ne pregrešim se... ker otimljem te, pa gubim lastno kri!“

„Od kodi izvirajo te tvoje misli? — jaz nimam nikakoršne zlevolje do tvojih ljudi!“

„A vendar si došel, da bi odpeljal nas, zato da bi bili tvoji sužnji in da bi mučil nas zbog usodnega bega!“

„Ni senjalo se mi nikoli ni o tem, ni pomislil nisem na vas, nikar da ste na brigi bili mi. Imam ljudí toliko, da prav nič ni mi do nikakove druge rodbine. Naključje me je zapodilo semkaj (zamet, saj znaš). Prva si ti povedala mi, kedo ste. Da tvoj ded in stric vsled svoje prazne bojazni niso sklenili slabih namer do mene, nikedar bi ne bil izvedel, da sem bil med izselniki lastne domovine!“

„A sedaj, ko znaš, da znamo, kedo si in da so nagrozili se tvojemu životu, ne prizaneseš jim . . . pa izvedel si to od mene!“

„Izbij to iz svojih misli; ko hitro se otmem, nikomur se ne osvetim. Umejem tvoje rodbine zadrege — in ne zabim, da sem ubežal skoro gotovi smrti, ker sem mrazu in zametu k vam umeknil se. Tvoj ded me je gostoljubo sprejel, vsi tvoji ljudje, dokler ni bilo nikakega povoda njih bojazni, — vsi so bili vljudni, kar se tiče mene; najkorenitejše pomnim in bodem pomnil zmirom, da si ti, draga dobrotnica, žrtvovala vse, samo da bi mene otela! Če bodem le živel, preverim vas o tem sè svojo vdanostjo in hvaležnostjo!“

„Sladke so meni tvoje besede“ — spregovorila je devica ganjena — „ali strici, da sami slišijo to in — da prisežejo ti, nikar jim ne veruj. Hudo črté vse vlasteline — mislijo, da branijo sami svoj život, zato so strašno gorki jim. Plakala sem mnogo, ko sem čula, kako so vzgrmeli ná-te in nagrozili se ti. Znala sem, da si dober, — jaz te poznam uže dolgo časa. Kar si pri nas, moje oko zmirom blodi za teboj, čudovito in milo mi je, ko moje žive oči gledajo tebe, katerega sem videla davno, ko sem čula in senjala, ne gledala nikogar, ko sem ozirala se le v svetlo solnce, v sinje megle po stepi, v igrajoče zvezde ali v črne proge ponočnega neba. Ko sem bila še deklica, a ko je pestuna pripovedala mi basni o vlastelincih (Gutsherrnsohn) in o kraljevičih, vlastelinec in kraljevič si vselej bil mi ti, ko pozneje nisem poslušala več raznih basni, lepše so se mi rodile v glavi same, a v vseh si bil ti junak. Hodil si za menoj po solnčno blesteči stepi, z menoj vred si motil se pomladi z vonjavim vzcvêtijem, sedeval si pri meni, ko sem popevala svoje ponočne pesni, ko sem te videla tista trenotja, ko so vsi verovali, da trdo spim. Izmed vseh živočih ljudi poznam tebe najdelj in najvernejše!“ (Dalje prih.)

Naši dopisi.

Z Dolenjskega 30. aprila. (*Volitvena komisija kmečkih občin novomeškega okraja.*) Vsled novih volitev za državni zbor pričela se je pri nas huda agitacija, pri kateri se dostikrat poslužujejo tudi ne prav poštenih sredstev, bodi-si oni sami, ki bi radi vjeli kak mandat ali pa njih prijatelji.

Duhovščina in občine dobivajo na kupe volilnih oklicev, v katerih se namesto našega dosedanjega poslanca gosp. Viljema Pfeiferja priporoča nek drug kandidat, češ, da svojega programa ni izvršil, se na želje svojih volilcev ni oziral, da je preveč Krčan, ter hoče vse zavode potegniti v Krško, središče Dolenjske pa naj nič ne dobí.

Ljudjé, ki trdijo, da g. Pfeifer svojega programa, kolikor je bilo sploh mogoče, ni dovršil, bi bili v stenografičnih zapisnikih državnega zbora lahko našli nasprotnih dokazov, ako ne bi imeli namena, te zapisnike prezirati, da bi tem laglje po kalni vodi ribe lovili. Imajo nas menda za bebce, ki se za obravnave državnega zbora nič ne zmenijo, toda natančno smo sledili delovanju državnega zbora, ter našli, da je gosp. Viljem Pfeifer, kolikor je mogel, spolnil l. 1879. svojim volilcem dane obljube izvzemši 11. točko, to je, odpravo notarjev.

Gosp. Pfeifer je uže 12 let poslanec dolenjskih kmečkih občin; pazljivo smo sledili njegovemu delovanju in naslednja sostava iz stenografičnih zapisnikov bode pokazala, da je kot mož spolnoval svojo dolžnost, da je bilo va-nj stavljeno zaupanje opravičeno, in da je vse storil, kar se sme pričakovati od poslanca majhne dežele.

Saj še zedinjenim Čehom, Moravcem in Poljakom, ki imajo večino državnega zbora v svoji oblasti, ni bilo mogoče doseči vseh svojih željá, kakor na priliko, da bi se bil Galičanom zbrisal dolg zemljiščne odveze, da bi se jim bilo dovolilo zahtevano vravnavanje njihnih vodá itd.

Leta 1874. je naš poslanec pri obravnavi državnega proračuna za Dolenjsko leta 1873. po toči poškodovano dosegel 30.000 gold. državne podpore. S tem se je polajšalo veliko revščine od trebanjskih pokrajin tje do Doline, in še danes staro in mlado vé pripovedovati, koliko solz je bilo tedaj obrisanih. Ko nas je 1880. l. zadela nova toča, bil je zopet edini gosp. Pfeifer, drug nobeden ne, ki nam je nemudoma na pomoč prišel, ter nam od Njih Veličanstva zadobil 4000 gold., od deželnega zbora pa 1500 gold. podpore, iz katere se je za ponesrečene kraje nakupilo in razdelilo raznih semen, kakor turšice, prosa, ajde itd. Kjerkoli je kaka taka nesreča zadela naš okraj, pomagal je g. Pfeifer nemudoma,

Stenografični zapisniki pričajo, da je naš poslanec večkrat z vspehom poprijel besedo zoper eksekutivne prodaje, ki jih provzročujejo prevelika davčna bremena, in zoper visoke stroške, ki jih take prodaje prizadevajo ljudem.

Kot ud odseka za uravnavo davkov je priporočal in dosegel znižanje plač za iztirjevanje (opomine) zaostalih davkov; vdeleževal se je obravnav o prihodninskem osebnem davku, priporočal je polajšave pri vkvartirjevanji vojakov, predlagal je in dosegel, da se občinam ni naložilo jako sitno iztirjevanje vojaške takse, da naj se kolekov oprosté ženitovanjske prošnje njih, ki so še vojaštvu zavezani; priporočal je, naj se obdržé davkarske bukvice namesto dragih plačilnih nakazov, naj se podaljšajo obroki za plačevanje davkov in pristojbinskih odstotkov, in je predlagal več za davkoplačevalce ugodnih prememb k postavi o izbrisovanji davkov. Z eno besedo, gosp. Pfeifer je opravičil zaupanje, ki smo ga va-nj stavili v vsakem oziru, in zato bomo le njega volili in uže v ognji skušenega zlata ne bodemo zamenjali za denar, čegar vrednosti še ne poznamo. Nasprotniki pa bodo menda na dolgu ostali odgovor, katere zavode je hotel gosp. Pfeifer spraviti v Krško, kakor tudi dokaz za trditev, da je on nasprotnik dolenjske železnice.

Prem 1. maja. (*Kmetijsko predavanje. Javna zahvala in drugo.*) Veselim srcem mi je danes „Novicam“ poročati, da nas je bil vrli g. Gustav Pirc, potovalni učitelj kmetijstva in tajnik c. kr. kmetijske družbe kranjske, dné 26. u. m. s svojo navzočnostjo razveselil. Imel je tukaj ta dan prec po sv. maši v šolski sobi kmetijsko predavanje. Govoril je skoz celo poldrugo uro. Beseda teče mu gladko in spretno; govori prav po domače in logično tako, da ga more vsakdo z veseljem in zanimanjem poslušati ter tudi najprosteji kmetič lahko in popolnoma razumeti. Šolska soba in mostovž pred njo bila sta kar natlačena ukaželjnih poslušalcev. Govoril je najpreje o pomenu in poklicu kmetijskega učitelja; potem razlagal nam je o naprednji sadjereji, trtoreji in živinoreji, katere tri stroke so tem krajem sosebno priležne, in s katerimi, ako je vsaka na svojem mestu umno in napredno gojena, more si ljudstvo sčasom svoj sedanji tužni gmotni položaj še prav izdatno zboljšati in si s tem prihodnost svojo zagotoviti.

Predavanja ne bodem tukaj natančneje opisoval. Le toliko rečem, da je vsem poslušalcem-udeležencem prav iz srca in na srce govoril. Upno so njegove zlate besede tudi na rodovitno zemljo padle, kjer bodo polagoma obilno koristnega sadu roditi pričenjale. Priporočal je med drugim tudi poslušalcem svojim pridno in marljivo čitanje kmetijskih časnikov in enakega zapopadka knjig; po tej poti pridobljena teorija, ako se potem praktično tudi oživi in porabi, more veliko koristnega sadú za napredek kmetijstva obroditi. Se ve, da tako pridobljeno teorijo treba je potem tudi na podlagi uže prejšnjih lastnih skušenj s pravim razumom dejansko uporabljevati, sicer bi se ž njo ravno kaj nasprotnega doseglo, kot se je nameravalo.

Pri tej priliki pokazal je pa tudi g. Pirc, da mu je spretnost lastna, s katero zná in ume žrebelj vselej na glavo zadeti.

Istega dné popoludné po dokončani službi božji imel je vrli strokovnjak svoje predavanje v šolski sobi prvega razreda v Košani. Tudi v Košani bila sta prostorna šolska soba in prostor pred njo poslušalcev kar natlačena. Razun uže zgoraj omenjenih strok privzel bil je gosp. potovalni učitelj kmetijstva med svoj čvrst, dve uri trajajoč govor tudi še umno kletarstvo. Kakor tukaj, bilo je tudi tam poslušajoče ljudstvo po izvrstnem govoru kar iznenadjeno. Prav pogostoma bilo je čuti iz ust priprostega kmetiča: „Ta gospod pa naše tužne razmere še bolje poznajo, kot jih poznamo mi sami“. „Vse, kar so nam povedali, je gola in čista resnica.“ Bog bi dal, da njegovo prizadevanje in poduk tudi obilnega sadu rodi, ter dovede sčasoma kmetijstvo po deželi na ono stopinjo napredka, katere dandanašnje okoliščine uže tako neprizanesljivo in strogo zahtevajo!

Tukajšnja ljudska šola ima v svoji kroniki zopet dva dobrotnika hvaležno na novo zabilježena. Sta pa ta-le dva:

a) Gosp. Josip Urbančič, vrtnar na vrtu c. k. kmetijske družbe kranjske, poslal bil nam je dné 16. aprila t. l. lep sveženj cepičev sadnih sort: „cesarjevič Rudolf“, „alantovo jabolko“, „angleška zlata zimska parmena“ in hruške: „normenska cidrovka“ — za dejanski poduk mladine in odraščenih v cepljevanji za lubad.

b) Danes prejeli smo je pa brezplačno od slavnega društva „Narodne šole v Ljubljani za tukajšnjo ubogo šolsko mladino celih 11 kilo in 800 gramov težak zavoj, kateremu vsebina bile so: „razne pisanke“, „številnice“, „risanke“, „okvirjene tablice“, „radirke“, „peresna držala“, „črtalniki“, „peresa“, „svinčniki“ in „pivni papir“ po številu vsega skupaj nič manj, nego 1110 komadov. Kos po kosu nakupovano stalo bi to uboge roditelje celih 19 gold. 93 kr.

To je gotovo lep in velik dar za prvi dan najlepšega meseca v letu! Obema dobrotnikoma izreka se s tem javno preiskrena in najsrčnejša zahvala. Bog plačaj obema v najobilnejši meri! Slava!

Dné 24. u. m. okolo polu štirih popoludne pogorelo bilo je v ilirski Bistrici dvoje s slamo kritih hiš, hlev in dvoje skladišč za deščice (mlince ali bukove fornirje). Med drugimi vrlimi gasilci odlikovala se je pri tem požaru tudi prav izgledno in marljivo domača c. kr. žandarmerija s svojimi možmi.

Cvetje je letos jako lepo in zdravo; ako ne bode poznejših uim in nezgod, upati je z božjo pomočjo zopet enkrat dobre sadne letine po teh krajih. Bog jo po šestletnem presledku nam tudi skoraj daj!

Hrošči ali kebri (Melolontha vulgaris L.) nam uže skoz celi teden sem ob lepih večerih po svojih prehodnikih napovedujejo kebrovo leto. Predstraže njihove so jako mnogobrojne; gotovo tudi njihov glavni roj ravno majhen ne bode. — Pozor toraj, in napovejmo temu hudemu škodljivcu kmetijstva splošno in združeno vojsko, katera naj bi se tudi v smislu dotične postave točno izvrševala in vspešno dognala!

Iz Kamnika 3. maja. — Dolgo precej je uže, odkar smo izgubili zimsko odejo „sneg“, ali reči moram, žalibog, da predolgo smo bili letos ogrnjeni s to neugodno odejo, kar je provzročilo tudi veliko škode in pozno spomlad. — V celi naši okolici na daleč okrog vzela je letošnja zima nam, skoraj bi rekel, vso ozimno rž in ječmen, tako, da le malo kje se vidi kaj ozimne rži ali ječmena, le toliko smo si pridržali, da če bo mogoče, da bodemo imeli za seme; in tudi na marsikateri njivi je pšenica pognjila vsled predolgo ležečega snega. Jarine smo nasejali letos prav obilo in se do sedaj prav dobro drži, kakor tudi detelje in trave.

Sadno drevje vsake vrste obeta nam letos prav obilo obroditi. Kakor do sedaj kaže, imeli bomo vkljub slabi zimi dobro letino, ako nam ne bo vzela zopet neizprosljiva nevihta in toča vsega upa, kakor lansko leto; da pa se tudi taki nezgodi nekoliko ognemo, svetoval bi jaz, da bi se naše ljudstvo bolj zanimalo, vsaj boljše in večje pridelke si zavarovati proti toči. *)

Iz Ljubljane. (**Volilno gibanje na Kranjskem**) postaja bolj in bolj živahno, in to posebno na Dolenjskem, kjer se je uže tako rekoč „uradno“ oglasila za dolenjska mesta kandidatura prof. Šukljeja zoper dosedanjega poslanca grofa Margherija in pa kandidatura dr. Poznika zoper V. Pfeiferja, pa tudi se uže čuje o protikandidatih zoper dosedanja poslanca kneza Windischgrätza in pa A. Obrezo. — Ker je grof Hohenwart izrekel, da ga je volja še obdržati poslanstvo, čujejo se od vseh strani glasovi zadovoljnosti o tej veseli vesti, izrekoma prihajajo iz radoljškega, kranjskega in kamniškega okraja prav odločne zahteve, da se Hohenwart vsikakor zopet kandidira v svojem dosedanjem volilnem okraju; nasproti pa tudi najodličnejši ljubljanski volilci zahtevajo, da se najodličnejšemu poslancu vse desnice državnega zbora ponudi tudi najodličnejši volilni okraj kranjski — Ljubljana.

Dokončnega sklepa o tem vprašanji še ni, ker se še ljubljanski volilci niso izrekli in ker za sedaj še ni najdenega za slučaj potrebnega naslednika v kandidaturi za gorenjske kmetijske občine. Oglašen kandidat za ljubljansko mesto je stavbeni svetovalec g. Franc Potočnik.

„Novice“ držé se tudi gledé volitev sedaj, kakor doslej svojega narodno-konservativnega stališča. Na tem stališči pripoznavamo, kakor naravno v prvi vrsti odločilno pravico volilcev, z njihovim odgovornim in merodajnim organom: izvršilnim odborom narodnih deželnih poslancev. — Vodilo pri nasvetovanji kandidatov mora biti v prvi vrsti ozir na blagor naroda. To vodilo pa bi se gotovo preziralo, ako bi se zavrgli skušeni, neoporečeni in na vsako stran vestni zastopniki; žalilo bi se ono vodilo, ako bi se tako ravnalo z zastopniki, kateri so zapustivši družbo naših političnih nasprotnikov ali pa onih, ki so nam mrzlo-ptuji, s prepričanjem vstopili v vrste boritoljev za naš narod, in so neomahljivi ostali tudi, ko je bilo treba jekleno voljo vzdržati nasproti najhujši sili in nevarnosti. Ako bi narod ali stranka njegova tako ravnala nasproti svojim zaslužnim zastopnikom, ne imela bi se nadjati napredka, ne boljše prihodnosti, ampak zasluženo propad bila bi njena osoda.

Slovenci na Kranjskem smo v takem položaju. Lepo nam napreduje. Narodno življenje in narodna zavest posebno tudi v mestih in trgih, kjer so prejšnje vlade umetno gojile nemškutarijo, poprej sovražni uradniški krogi bližajo se nam bolj in bolj, tudi onim velikim posestnikom, ki so nam ptuji po narodu, vsiluje se bolj in bolj prepričanje, da zanikavanje naših narodnih pravic nam ne škoduje, njem samim pa pouzročuje neprijetno nasprotstvo in jim odjemlje ves vpliv v deželi, in zato se množi od leta do leta število onih grajščakov, ki želijo mirnega porazumljenja z našim narodom, ali pa se deloma tudi popolnoma vstopijo v naše vrste spoznavši, da ni plemenito, zanikavati drugim, kar se po pravici zahteva za-se.

Po tej poti, to je naše prepričanje, pripravlja si naš narod boljšo prihodnost, in zato je tudi naše prepričanje, da bi bila napaka in škoda za narod, ako bi se spodrivale kandidature dosedanjih poslancev grofa Margherija, Vilj. Pfeiferja, kneza Windisch-Grätza in A. Obreza. — O osebah protikandidatov nočemo izreči nikakoršne sodbe, ker bi tudi priznanje posebnih sposobnosti naše stališče le izjemoma moglo predrugačiti. Eno pa lahko vendar sploh trdimo, da je onim gospodom, katerim je le edino za blagor našega naroda mar, povsod preobilno prilike na ponudbo, to dejansko pokazati. Konečno pa še tudi to vemo iz mnogoletnih skušenj: dobrega zastopnika najdejo si ljudje sami, ako se tudi skriva, kdor pa pri volitvah preveč obeta, redkokedaj ostane mož-beseda.

— (**Koncesija za priprave k dolenjski železnici**) došla je zadnje dni minulega tedna gosp. Jož. Kušar-ju kot načelniku dotične družbe za zgradbo te železnice. Ker je dežela že privolila za pripravna dela svoto 5000 gl. in ker je tudi ministerstvo samo obljubilo pripomoči pri njih, upati smemo, da se sedaj z ugodnim spomladnim časom dela tudi nemudoma pričnó, tako, da bodo vsaj pred pretekom šestih mescev vsaj glavna dela uže toliko dogotovljena, da se koncesjonirani družbi in deželi ne bo moglo očitati nikakoršne zamude. — Zdaj veljalo bode resno delovanje in pri temu je dolžnost vsih prizadetih krogov po vsi moči podpirati družbo, ogibati se razporov in tako složno in dejansko pokazati vladi, da v resnici hitro in radi vse storimo po svojih močéh, da se železnica tudi v resnici dodela.

— (**Trijaški ljubljanski semenj**) pokvarilo je slabo deževno vreme. Ž živino, katere se je prignalo malo, tudi ni bilo prida kupčije. Tudi rokodelci, ki so pripeljali na somenj svoje izdelke in pa kramarji se niso prav nič pohvalili s kupčijo. Nekaka čudna in komaj razumljiva osoda zadela je prodajalce českega porcelanastega blaga, katero se je do sedaj navadno prodajalo v šolskem drevoredu

*) Prosimo večkrat kaj. Vred.

tik mesarskega mosta. — Mestni magistrat odkazal jim je namreč letos namesto dosedajnega prodajališča prostor za to na nekedanjem živinskem trgu sred kopic stare šute, blata in vode, kamor si, se ve da ne upa iti noben kupec. — Nam se tako ravnanje ne zdi razumljivo. Ako ima somenj namen v mesto privabiti kupcev in prodajalcev, tedaj se mora ravnati enakomerno s prodajalci vseh vrst blaga. Ako so se letos odrinili porcelanarji nekam gori proti Savi brez opravičenega vzroka, zna se druga pot enaka primeriti usnjarjem, vrvarjem, kleparjem ali kramarjem. — Mislimo, da se bodo kupčevalci magistratu kmalu zahvalili za tako ravnanje.

— (**Nov župan ljubljanski.**) Mestni odbor ljubljanski izvolil je včeraj soglasno za župana ljubljanskega mesta dosedajnega župana g. Grasselli-ja. Čestitamo.

— (**Ljubljanskega knezoškofa dr. Misijo**) sprejeli so sv. oče v Rimu dné 28. aprila.

— (**Letošnjo birmovanje**) v ljubljanski škofiji pričeti se ima zunaj Ljubljane sred meseca junija v radoliški dekaniji, začetkom julija v vrhniški in cerkniški dekaniji, začetkom meseca septembra pa v trebanski in novomeški dekaniji.

— („Kres.") Leposloven in znanstven list. Sodelovanjem prof. dr. Greg. Kreka in župnika Dav. Trstenjaka ureduje dr. Jakob Sket, c. kr. gimn. prof. v Celovci. Obseg 5. številke: „Arabela". Roman. Spisala Pavlina Pajkova. (Dalje.) — „Dom." Mirko. — „Stari Džuldaš in njega sin Mamet". Povest iz življenja v srednje-azijatskih pustinjah. Ruski spisal N. N. Karazin, preložil † Fr. Jos. Remec. — „Dve pesni". M. Valjavec. — Národne pripovedke. Priobćuje Mat. Valjavec. — „O našem literarnem gospodarstvu." Spisal France Podgornik. — „O národnih pesnih koroških Slovencev." Spisal J. Scheinigg. (Dalje.) — „Grof A. S. Uvarov, ruski arheolog." J. Steklasa. — „Što kaj, ča." Spisal J. Šuman. — „Turje — Tauern." Davorin Trstenjak. — „Poročilo o hrvatskej književnosti." Spisuje J. Steklasa. — Drobnosti.

Izhaja v mesečnih zvezkih na 3—4 pôlah začetkom vsakega meseca; veljá 4 gold. na leto, 2 gold. na pol leta in se tudi lahko po snopičih po 40 krajc. v knjigarnah kupuje.

Tudi letnik 1882., 1883. in 1884. se še dobi, in sicer po 3 gold., prvi letnik nam je pa pošel.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Cesar vrnil se je včeraj z Buda-Pešta nazaj na Dunaj. Volilno gibanje postaja bolj in bolj živahno. V predmestjih bodo skoraj brez izjeme nastopili novi kandidatje in redko kateri okraj volil bo brez hudega boja.

„Neue Presse" objavlja nek volilni oklic ustavovernih vélikih posestnikov kranjskih, katerega so podpisali Oton in Rudolf baron Apfaltrern, Leon grof Auersperg, vitez Gutmannsthal in Karol baron Wurzbach. Ves oklic je zmes pogojnih birokratičnih stavkov, kakoršnih je vajen baron Apfaltrern, samo en stavek, ki podtika slovenski narodni stranki, kakor da bi nameravala slovensko odcepiti od avstrijske države, je enako razžaljiv za nas zveste avstrijske Slovence, kakor neutemeljen in pa kavalirjem, ki so oklic podpisali, slabo pristojen. Mi to sumičenje odločno zavračamo in svetujemo omenjenim gospodom, naj gredó veleizdajic drugam iskat, kjer so, med Slovenci jih ni.

Upamo, da se drugi veliki posestniki kranjski — ako prav Nemci po rodu ne bodo s svojim glasovanjem pridružili nezaslišanemu natolcevanju volilnega oklica.

Štajarska. — Na južnem Štajarskem izrekel je g. dr. Vošnjak, da ne more sprejeti več mandata za državni zbor; volilci nameravajo baje izvoliti njegovega brata, načelnika kmetijskih posojilnic. — Ustavoverci štajarski razglasili so svoj volilni oklic, v katerem podtikajo zborniški desnici, da hoče slavizirati Avstrijo. (Ako mislijo med temi južno Štajarsko, Kranjsko, Primorsko, Moravsko itd. — potem uže! Vred).

V Lincu ustanovil je Lienbacher novo društvo, katero naj bi širilo vabljenje za njegovo prihodnjo stranko, katera ima biti sicer konservativna, toda narodno-nemška, Slovanom pa v obče nasprotna. — Da bi se ta stranka posebno vkoreninila, ni lahko pričakovati, ako se z programom Lienbacherjevim primerja pastirski list kardinala Gangelbauerja in škofov Pinder-ja in Müller-ja, katerega so sedaj pred volitvami skupno izdali in v katerem prav v duhu krščanske ljubezni priporočajo zvestobo do avstrijske države ter ljubezen in složno delovanje z vsemi drugimi nenemškimi narodi avstrijskimi.

Moravska. — Ustavoverna in pa srednja stranka moravskega vélikega posestva dogovorile ste, da volite skupno za državni zbor ne gledé na konservativno-narodne velike posestnike. Ker se je dogovor dovršil pod pokroviteljstvom bivšega ministra Chlumeckya, sodilo se je začetkom, da bi znal ta kompromis biti nekako na korist desnice in sedanje vlade, pa vsestransko ogledano videti je samo toliko, da se Chlumecky ne bo nikdar pridružil prihodnjemu nemškemu klubu, ki bo gotovo nastal po mislih Knotz-Schönererjeve stranke, sicer pa bodo Chlumeckyjevi pristaši sedanji vladi prav tako nasprotovali, kakor do sedaj. — Po tem soditi speljal je Chlumecky srednjo stranko velikih posestnikov zopet na led, kakor uže nekolikokrat.

Angleška. — Mir, ki je bil pred tednom videti še zeló negotov, zagotovlja se od dne do dne bolj in bolj. Angleška in Ruska ste načeloma pritrdile, da naj o bitki generala Kamerova z Afganci razsodi nepristransk sodnik. Enako so tudi dogovorjene podlage za vrejenje meje med Rusko in Afgansko, tako, da se uže danes smatra dvojno, najbolj kočljivo vprašanje — rešeno in mir toliko, kot zagotovljen. Da je tako, potrjujejo uže tudi vse evropejske „Borse", to je, trgi za vrednostne papirje, ker v zadnjih 6 dneh šla je različnim našim državnim papirjem pri 1000 gld. cena na kviško za 30 do 50 gold., akoravno se ni šlo za vojsko, pri kateri bi bila imela naravnost opraviti kaj naša država.

Žitna cena

v Ljubljani 29. aprila 1885.

Hektoliter: pšenice domače 6 gold. 83 kr. — banaške 7 gold. 87 kr. — turšice 5 gold. 85 kr. — soršice 6 gold. 53 kr. — rži 5 gold 36 kr. — ječmena 5 gold. 36 kr. — prosa 5 gold. 85 kr. — ajde 4 gold. 71 kr. — ovsa 3 gold. 57 kr. — Krompir 3 gold. 21 kr. 100 kilogramov.

Odgovorni vrednik: **Gustav Pirc.** — Tisk in založba: **J. Blaznikovi nasledniki** v Ljubljani.